

NOTISER

Tidernas fester. Jan-Öjvind Swahn (red.).
Historiska Media, Lund 2001. 125 s., ill.
ISBN 91-89442-35-0.

Festforskning är ett mångvetenskapligt fält där etnologer och kulturhistoriker tidigt tog kommandot. Genom fester avslöjas tidsanda, hela kulturer och delkulturer förutom att strukturalistiska ”festteoretiker” givit oss redskap för att förstå hur fester har skapat ”tid”, ordning och bekräftat samhällelig tillhörighet.

Digra bokverk över fester liksom vackra presentböcker och mera begränsade pocketversioner finns i oändlighet förutom allt insprängt festmaterial i olika typer av tryckt och otryckt material. Etnologerna har bidragit till att särskilt lyfta fram julens och bröllopets festseder i tid och rum men har inte heller försummat att ge sig i kast med nästan allt som kan karaktäriseras som fest. Mycket av denna forskning har på olika vägar direkt eller indirekt även nått en kulturintresserad allmänhet. Marknaden tycks dock omättligen även om man inom forskarsamhället ofta kan märka en viss kritik över t.ex. nya och ”onödiga” sammanställningar om festseder som inte direkt tillför något nytt.

Med detta som bakgrund är det glädjande att Jan-Öjvind Swahn tagit på sig redaktörskapet för en nyskapande och fräsch produkt: en faktaspäckad, lättillgänglig bok i behändigt format med festande genom tiderna sedd ur nio humanisters perspektiv.

Inleder gör etnologen Nils-Arvid Bringéus som med flera arbeten om årets och livets festseder inom egen forskning tar upp olika exempel på hur festtraditioner kan skapas, vidmakthållas och förändras. Han uppehåller sig även vid festens sociala dimension där glädje likaväl som trauma och utanförskap kan drabba individen. Redaktören själv tar sig därefter an bondesamhällets arbetsfester som idag, förutom vid husbygge och vid enstaka revitaliseringsförsök, är ett minne blott: ystegille, skördegille, tvättegille, spinnstugor och uppsittarkvällar.

Från romersk tid ger Dominic Ingemark sociala och sinnliga inblickar från årets främsta helg: Saturnalierna

i december. Det var då som ”alla regler för anständigt beteende bröts”. Medeltida fester ur ett europeiskt perspektiv mellan Sicilien och det karga Finland behandlas av Birgitta Kurtén-Lindberg. En djup historisk framställning av festseder i Frankrike ger Sigbrit Swahn i sitt bidrag. Denna skildring är späckad med frosseri, glans och upptåg fram till slutet av 1700-talet.

Frosseri med politiska förtecken vid Erik XIV:s kröning respektive fredsfesten i Nürnbergs rådhus 1649 analyseras av Lars-Olof Larsson respektive Lars Ericson. Det borgerliga 1800-talet med ”medelklassens glupska aptit på livets goda” i centrum mellan kungafester och burleska bondegillen konkretiseras av Dick Harrison utifrån såväl brev och memoarer som Gustafwa Björklunds berömda kokbok från 1847.

Festboken avslutas i Finland, där Matti Klinge tar sig an de akademiska festligheterna, särskilt promotionerna, från tidigt 1800-tal och framåt. För att förstå dessa festers stora roll gör författaren kopplingar till politiska och sociala förhållanden.

I denna anmälan har de enskilda bidragen endast kortfattat kunnat nämnas. Detta kan delvis förklaras med att det jag särskilt velat lyfta fram är boken som händelse och helhet. Den bör därvid kunna inspirera både en kulturintresserad allmänhet och ett forskarsamhälle där kulturhistorisk forskning och kunskap alltmer blivit en bristvara.

Kurt Genrup, Umeå

Slotten och landskapet. Skånska kulturmiljöer. Sten Åke Nilsson (red.). Prisma, Stockholm 2002. 267s., ill. ISBN 91-518-3927-X.

En ovanligt vacker bok har just fyllt mig med visshet om att landskapsbegreppet har en stark och vittfamnan- de betydelse. I Sten Åke Nilssons varsamt redigerade översikt över de rika kulturmiljöer som inryms i och kring de skånska slotten, framträder både särdrag och allmängiltigheter på ett ovanligt lockande sätt. Anledningen är inte bara att han lyckats samla drygt tjugo av